

ЯВОРОВ И ГЕРМАНИЯ

Норберт Рандов, Берлин

Темата “Яворов и Германия” има много обща формулировка. Тя не би се побрала в рамките на една кратка статия, ако бих искал да я третирам във всичките ѝ аспекти. Доколкото ми е известно, само два от тези аспекта са предизвикали специални изследвания. Имам предвид статията на Хорст Рьолинг “Немски преводи на първата хайдушка песен от Пейо К. Яворов”, излязла в сборника на Рьолинг “Drei Bulgaro-Germanica”, (Франкфурт на Майн, 1983 г.), както и статията на Анне Едорн Легран “Zu Beginn des zwanzigsten Jahrhunderts in Deutschland und Bulgarien: Pejo Javorov, Georg Trakl und Georg Neum” излязла в сборника “Немски-български културни отношения 1878-1918 година”, издаден през 1988 г. в София от Волфганг Геземан и покойния професор Георги Марков. Докато Рьолинг подробно анализира петте различни превода на първата хайдушка песен, печатани в Германия между 1908 и 1944 година общо 12 пъти, Анне Едорн-Легран прави типологично сравнение между поезията на Яворов и творчеството на немските ранни експресионисти Тракл и Хайм, към които прибавя и Готфрид Бенф на фона на философията на Фридрих Ницше, която по това време е завладяла целия европейски духовен живот и която може да се сведе до прочутата му формулировка “Бог е мъртъв”.

Искам да ви разкажа два епизода или по-точно за две личности, чрез които влязох в по-тясно съприкосновение с Яворов в Германия и на моя роден език. По тях може да се проследи същевременно развитието на рецепцията на Яворов в Германия.

В книгата “Das Rosenland” (Хамбург и Лайпциг, 1918 г.), която си купих и прочетох още като ученик, привлечен не толкова от подзаглавието “Български образи и творци”, колкото от името на нейния съставител, известния австрийски писател Рода Рода, срещнах изненадалото ме тогава изречение, че Яворов е “един от най-големите поети на всички времена и народи”. Присъствието на Яворов или на неговото творчество в съзнанието на моите сънародници не отговаряше по никакъв начин на това изречение. Много по-късно, когато вече се заинтересувах от българската литература, започнах да срещам отделни, в повечето случаи незадоволителни